

רע"פ 2882/14 - אלכסיי טמניאן נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

רע"פ 2882/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן

המבקש: אלכסיי טמניאן

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד מיום 28.4.13 בעפ"ת 55478-02-13 שניתן על ידי כבוד השופטים: א' טל - ס"נ, א' מקובר וז' בוסתן ובקשה לעיכוב ביצוע

בשם המבקש: עו"ד שי גלעד

החלטה

1. בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (סגן הנשיאה (כתארו אז) א' טל, השופט א' מקובר והשופטת ז' בוסתן) בעפ"ת 55478-02-13 מיום 28.4.2013, במסגרתו התקבל ערעור המשיבה על פסק דינו המזכה של בית המשפט לתעבורה בפתח תקווה (השופט ש' נחשון (אטינגר)) בגמ"ר 10048-02-11 מיום 17.12.2013. וכן בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז (סגן הנשיא א' יעקב והשופטות ל' ברודי וק' רג'יניאנו) בעפ"ת 38366-12-13 מיום 23.3.2014, במסגרתו התקבל ערעור המבקש על חומרת העונש שהושת עליו בגזר דינו של בית המשפט לתעבורה. וכן בקשה לעיכוב ביצוע עונש המאסר.

רקע והליכים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום ביום 23.2.2011 בגין עבירה של גרימת מוות בנהיגה רשלנית, לפי סעיף 64 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961 (להלן: הפקודה), נהיגה בפסילה, לפי סעיף 67 לפקודה ונהיגה רשלנית אשר גרמה לתאונת דרכים בה נחבל אדם חבלה של ממש, לפי סעיפים 38(3) ו-62(2) לפקודה.

3. על פי עובדות כתב האישום, ביום 28.11.2012 נהג המבקש ברכב מסחרי, בכביש מספר 6 שבו שני נתיבי נסיעה ונתיב ימני המיועד לנסיעת כלי רכב כבדים (להלן: נתיב זחילת משאיות), כשבמושב לידו ישב ישראל סיים ז"ל (להלן: המנוח). באותה עת, בנתיב זחילת המשאיות, עמד עקב תקלה רכב משא, אליו היה מחובר נגרר ועליו משאבת חול. על פי הנטען בכתב האישום, נסע המבקש בנתיב זחילת המשאיות והתנגש חזיתית באחור הנגרר. כתוצאה מהתאונה נפגע המנוח באורח אנוש ונפטר. הרשלנות שיוחסה למבקש התבטאה בכך שהמבקש נסע בנתיב המיועד לכלי רכב כבדים, לא בלם או סטה מהנתיב כדי למנוע את התאונה ולא נהג כפי שנהג סביר היה נוהג בנסיבות העניין.

4. התביעה בסיכומיה ביקשה להרשיע את המבקש באחריות לתאונה על פי "כלל הדרך" שקבעה הפסיקה, שלפיו סטייה פתאומית מנתיב הנסיעה מקים חזקה לפיה הסטייה נבעה מנהיגה רשלנית. ביום 17.1.2013 זיכה בית משפט השלום את המבקש מעבירת גרימת מוות בנהיגה רשלנית לאחר שקבע כי המשיבה לא הוכיחה מעבר לספק סביר שהמבקש גרם ברשלנותו לתאונה הקטלנית או שמא התאונה נגרמה בשל אירוע שלא היה בשליטתו, שכן רכבו לא נבדק על ידי המשיבה לצורך בדיקת ליקויים שהועלו על ידו. בית משפט השלום קבע כי המבקש הרים את הנטל, העלה ספק מעבר לסביר בראיות התביעה, והראה כי קיימת אפשרות שהתאונה נגרמה עקב כשל ברכב שהחמיר באופן פתאומי בעת התאונה וגרם לסטייה, וכי המבקש לא יכול היה לצפות להתרחשותה של ההחמרה הפתאומית.

5. המשיבה ערערה על הכרעת הדין לבית המשפט המחוזי מרכז. באשר לזיכוי המבקש מגרימת התאונה, טענה המשיבה כי גם בתרחיש לפיו המבקש סטה עם רכבו לנתיב הימני ואז פגע רכבו חזיתית באחורי הנגרר, קמה אחריות למבקש לקרות התאונה. שכן, לשיטתה, הוא לא עמד בנטל המוטל עליו על פי כללי הדרך להוכיח כי הסטייה נגרמה מנימוק שאיננו תלוי בו.

6. ביום 28.4.2013 קיבל בית המשפט המחוזי את הערעור באשר לגרימת מוות בנהיגה רשלנית. בית המשפט המחוזי קבע כי שגה בית משפט השלום בכך שקבע כי המבקש הרים את הנטל המוטל עליו לסטייה מנתיב נסיעתו ולחוסר האפשרות לבלום. לשיטתו, ההסבר היחיד שניתן על ידי המבקש לסטיית הרכב הוא הכשל שהתגלה ברכב בכל הקשור לסטיית ההגה ימינה, כשל שהתגלה על ידו יומיים לפני התאונה. בית המשפט המחוזי קבע כי אין בהסבר זה שניתן על ידי המבקש, גם אם נמצא מהימן, כדי להרים את הנטל המוטל עליו, שכן מדובר בכשל שהיה ידוע לו עובר לתאונה ומשהמשיך לנהוג ברכב במצב דברים זה, הרי התרשל וגרם ברשלנותו לתאונה. לאור האמור, בית המשפט הרשיע את המבקש בעבירת גרימת מוות ברשלנות והחזיר את התיק לבית המשפט לתעבורה מרכז לגזירת העונש.

7. ביום 27.11.2013 בית המשפט לתעבורה גזר את עונשו של המבקש. בית המשפט קבע כי מתחם הענישה הראוי במקרה הנוכחי הוא מאסר בפועל לתקופה שבין 12 חודשים עד 30 חודשים, פסילה לתקופה של שנים וכן מאסר על תנאי וענישה נלווית. בית המשפט ייחס משקל למידת רשלנותו של המבקש, וקבע כי היא נמצאת ברף גבוה ביותר, שכן המבקש נהג ברכב בידועו שהוא תקול, העמיס אותו במאות קילוגרמים של סחורה, וכן נהג בו בכביש מהיר. בית המשפט עמד על נסיבותיו האישיות של המבקש, בתוך כך ייחס משקל לטלטלה הרגשית שעבר המבקש בעקבות התאונה וכן למצבו הרפואי הקשה ביותר של אחיו, ואת העובדה שהמבקש מטפל בו וסועד אותו. עם זאת, קבע בית

המשפט כי נסיבות אלו אינן חריגות במיוחד ואינן מצדיקות חריגה מנורמות הענישה באופן שימנע השתת מאסר בפועל. לאור האמור, השית בית המשפט לתעבורה על המבקש 30 חודשי מאסר, מתוכם 18 חודשים לריצוי בפועל ו-12 חודשים מאסר על תנאי למשך 3 שנים שלא יעבור עבירה בה הורשע או עבירה של נהיגה בזמן פסילה; פסילת רישיון נהיגה בפועל לתקופה של 20 שנים; וכן קנס ופיצוי כספי.

8. המבקש ערער על חומרת העונש לבית המשפט המחוזי וביום 23.3.2014 קיבל בית המשפט המחוזי את הערעור. בית המשפט המחוזי קבע כי ערכאת הערעור בהכרעת הדין לא קבעה את מידת רשלנותו של המבקש ולכן לא ניתן היה בבית משפט לתעבורה לייחס לו רשלנות גבוהה, ועקב כך לגזור עליו עונש שלכל הדעות הוא חמור בסוג זה של עבירות. בית המשפט המחוזי עוד ציין את עינוי הדין שעבר המבקש ואת העובדה שזוכה בבית משפט השלום, וסבר שכתב האישום מאחוריו ולאחר מכן הורשע בבית המשפט המחוזי. לנוכח האמור, קיבל את הערעור והעמיד את תקופת המאסר בפועל על 12 חודשים ותקופת הפסילה בפועל תעמוד על 10 שנים. שאר רכיבי העונש הותרו על כנם.

הבקשה

9. במסגרת בקשת רשות הערעור, המבקש טוען כי לא הוכח שהכשל שהתגלה על ידו יומיים לפני התאונה, הוא זה שגרם לתקלה הפתאומית בהגה ולסטיית הרכב. המבקש עוד טוען כי עובדות אלו לא נטענו בכתב האישום ולא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן מפניהן. המבקש עוד טוען כי הטענה בדבר כללי הדרך והיפוך נטל ההוכחה נטענה על ידי המשיבה רק בשלב הסיכומים.

10. בנוסף, מעלה המבקש טענות בנוגע לעונש שנגזר עליו. המבקש טוען כי משלא נקבעה רמת רשלנותו בהכרעת הדין בבית המשפט המחוזי, ראוי לייחס לו בשלב גזירת העונש רמת רשלנות ברף הנמוך ביותר. עוד טוען המבקש כי שגה בית המשפט בכך שלא נתן משקל מספיק לנסיבותיו האישיות, הבעת החרטה, עברו התעבורתי התקין והעדר עבר פלילי.

דין והכרעה

11. אין בידי להיעתר למבוקש. רשות ערעור ניתנת כאשר המקרה מעורר סוגיה עקרונית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים, או נוכח שיקולי צדק ייחודיים (ראו: רע"פ 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123 (1982)). המבקש מעלה טענות בנוגע להכרעת הדין ולגזר הדין.

12. לעניין הכרעת הדין, אין בידי לקבל את טענת המבקש, לפיה לא הוכח שהכשל שהתגלה על ידו עובר לתאונה הוא זה שגרם לתקלה הפתאומית בהגה ולסטיית הרכב. יצוין כי עצם הסטייה הפתאומית יוצרת חזקה בדבר נהיגה חסרת זהירות, בכך יוצאת התביעה חובת השלב הראשון של הבאת הראיות ועל כתפי המבקש רובץ הנטל להוכיח כי הסטייה נגרמה מסיבה שאינה תלויה בו. קרי, במקרה הנוכחי על המבקש היה הנטל להוכיח שהסטייה נגרמה עקב תקלה פתאומית בהגה, וכן כי אותה תקלה לא נוצרה עקב הכשל שהתגלה על ידו עובר לתאונה ושהיה מודע לו. בע"א 169/77 שוורץ נ' ליברמן, פ"ד לב(3), 561, 567-568 (1987) נקבע כי:

"אין זאת דרכו של רכב מנועי לעלות על מדרכה אם נהגו בו בזירות, כלומר שעצם סטייתו של האופנוע מהכביש וכניסתו למרחב המיועד בשביל הולכי-רגל יוצרות הנחה של רשלנות מצד הנהג, ואם רצה לשלול הנחה זאת היה עליו לשאת בנטל השכנוע".

ראו עוד: ע"א 506/64 גל נ' שטופר פ"ד יט, 556, 559 (1965):

"תקנה 8 משקפת את הכלל הגדול ('כלל הדרך' בהא הידיעה) החל על תנועת כלי רכב בכיוונים מנוגדים בכביש, והוא כי על כל נהג להישאר במחציתו הוא - המחצית הימנית - של הכביש, על מנת למנוע התנגשות. כל עוד הנהגים בשני הכיוונים שומרים על 'כלל הדרך', לא תיתכן התנגשות ביניהם. מכאן שהאחריות להתנגשות רובצת לכאורה - בעדר נסיבות מיוחדות - על הנהג שהפר את 'כלל הדרך' ולא על הנהג שקיימו".

בית המשפט המחוזי קבע כי המבקש לא הצליח להרים נטל זה, ולא מצאתי מקום להתערב בקביעה זו ולחרוג מהכלל לפיו ערכאת הערעור לא תתערב ללא סיבה כבדת משקל בממצאים העובדתיים שנקבעו על ידי הערכאה הדיונית (ע"פ 2932/00 אלמקייס נ' מדינת ישראל (21.2.2001)), ולהתערב בקביעות העובדתיות במקרהו של המבקש.

13. גם לא מצאתי ממש בטענת המבקש לפיה קופחה זכותו להתגונן עקב הרשעתו בעובדות שלא נטענו בכתב האישום. המבקש הורשע בעבירה אשר יוחסה לו בכתב האישום, גרימת מוות ברשלנות. באשר לדרך בה התרחשה התאונה בפועל, התגונן המבקש על ידי הבאת עדויות מטעמו ואלו לא הרימו את הנטל המוטל עליו. קו ההגנה שהיה על המבקש להציב לעצמו נוכח התרחיש המופיע בכתב האישום כולל ממילא את קו ההגנה שהיה מנחה אותו נוכח התרחיש שעל בסיסו הורשע, ואכן זהו התרחיש לו טען המבקש ובפניו התגונן כבר בהודעתו במשטרה. על כן, לא הייתה מניעה שבית המשפט יבחן את העולה מחומר הראיות שהיה בפניו ויקבע את מסקנותיו וממצאיו בהכרעת הדין על הדרך בה נהג מבלי להזהיר את המבקש כי כך כוונתו לעשות. בהקשר זה, ראו את דבריו של השופט א' לוי בע"פ 6157/03 הוך נ' מדינת ישראל, פסקה 21 (28.9.2005):

"המבחן להזדמנות סבירה להתגונן הוא מהותי, ולא טכני-פורמאלי [...] כאשר קו ההגנה שהנאשם הציב לעצמו נוכח האישום המופיע בכתב האישום כולל בחובו ממילא את קו ההגנה שהיה מנחה אותו נוכח האישום בו הורשע בפועל, אזי אין לומר כלל ועיקר כי הופתע, וכי לא ניתנה לו הזדמנות סבירה להתגונן [...] יתרה מכך, השאלה אם ניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן לנוכח העובדות החדשות שהתגלו במהלך משפטו, תוכרע בכל מקרה לפי נסיבותיו, ובהקשר זה נקבע, כי אין להשוות בין מקרה שבו הנאשם הורשע לפי מערכת עובדות חדשות שזיקתה לגרסה העובדתית עליה מבוסס כתב האישום, הינה רפה וקלושה, לבין תרחיש שבו יש קשר ענייני ממשי והדוק בין עובדותיו של כתב האישום לבין העובדות החדשות, שנתגלו במהלך המשפט ושפועל עליהן נסמכת הרשעתו".

14. לעניין גזר הדין, כידוע, אין בחומרת העונש כדי להצדיק מתן רשות ערעור בפני בית משפט זה, אלא במקרים של סטייה משמעותית ממדיניות הענישה (ראו: רע"פ 1174/97 רפאלי נ' מדינת ישראל (24.3.1997)). במקרה הנוכחי, לא מצאתי סטייה כזו שמצדיקה מתן רשות ערעור. הטענות אותן מעלה המבקש נדונו בערעורו על חומרת העונש בבית המשפט המחוזי, ובית המשפט המחוזי נתן עליהן את הדעת והפחית מהעונש. לא מצאתי מקום בנסיבות אלו, להקלה נוספת בעונש.

15. בנסיבות אלה, כאמור, אין בידי לקבל את הבקשה למתן רשות ערעור והיא נדחית בזה. משכך, מתייתר הצורך לדון בבקשת עיכוב הביצוע שהוגשה יחד עם הבקשה למתן רשות ערעור. בהתאם לפסק הדין של בית המשפט המחוזי בעפ"ת 3866-12-13 מיום 23.3.2014, המבקש יתייבב לריצוי עונשו ביום 27.4.2014 בשעה 09:00, בבית הסוהר הדירים, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות. המבקש יתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין שב"ס.

ניתנה היום, כ"ד בניסן התשע"ד (24.4.2014).

ש ו פ ט
